

DE VOKSNES ANSVAR I DET FOREBYGGENDE ARBEIDET FOR EN TRYGG SKOLE

Kjerstin Owren
Mobbeombudet i Oslo

Bryn skole
08.02.18

HVEM ER MOBBEOMBUDET?

KJERSTIN OWREN, ansatt i 6 år fra 1. juni 2017

BAKGRUNN som lærer, spesialpedagog, rådgiver og skoleleder

LAVTERSKEILTILBUD for barn og unge i Oslo som kan hjelpe til i vanskelige saker

INFORMASJONSRESSURS for alle som jobber i barnehager og skoler i Oslo

KOORDINERENDE rolle i mobbeforebyggende arbeid i kommunen

”HVA ER MOBBING?”

”Fysiske eller sosiale negative handlinger, som utføres gjentatte ganger over tid av en person eller flere sammen, og som rettes mot en som ikke kan forsvare seg i den aktuelle situasjonen (Erling Roland, 2014)

”Handlinger av barn og/eller voksne som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning” (Ingrid Lund, 2015).

01.08.2017: NY OPPLÆRINGSLOV KAP. 9A

- Lovfestet krav til **nulltoleranse og retten til å ha det trygt og godt**
- En tydeligere **aktivitetsplikt**

Hva må voksne gjøre for at sørge for at barn og unge blir møtt med de sentrale og viktigste ordene som står i loven?

Nullvisjon er bra – men er et mer realistisk mål ”gode rutiner for forebygging og avdekking, og grundig håndtering og behandling av mobbesaker”?

ULIKE TYPER MOBBING

1. Fysisk mobbing
2. Verbal mobbing
3. Relasjonell mobbing
4. Digital mobbing

Felles for alle er at de har fått manifestere seg uten effektiv inngripen fra de voksne

KONFLIKT ELLER MOBBING?

Vanlig konflikt	Mobbing
Likeverdige parter eller venner	Ubalanse i styrkeforholdet
Skjer av og til	Gjentatte negative handlinger (i et mønster)
Tilfeldig	Med hensikt/planlagt
Ikke så alvorlig	Alvorlig, trusler om fysisk eller emosjonell skade, ekskludering fra lek, truet tilhørighetsfølelse
Samme emosjonelle reaksjoner	Sterk emosjonell reaksjon fra offer
Søker ikke makt/oppmerksomhet	Søker makt, kontroll, materielle ting
Prøver ikke å oppnå noe	Forsøker å få makt eller materielle ting
Dårlig samvittighet – tar etter hvert ansvar	Ingen anger, skylder på offeret
Eventuelt problemløsning (ønske om)	Ingen forsøk på problemløsning

ERTING ELLER MOBBING?

Erting	Mobbing
Likeverdige parter	En form for repetert, vedvarende og negativt handlingsmønster
Morsomt, vanligvis ikke skadelig/vondt	Rettet mot enkeltindivider
Kan være forløper til mer alvorlige negative handlinger	

BARN SOM UTØVER MOBBEADFERD

Hvem er i risikosonen?

- ❖ Barn som ikke har tilstrekkelig kompetanse om hvordan man inngår i positive relasjoner med jevnaldrende
- ❖ Barn som selv har blitt mobbet
- ❖ Rollemodeller som snakker nedlatende om andre (barn eller voksne), truer, skriker eller tillater mobbing

Hva kan vi gjøre?

- ❖ Gi støtte for å utvikle nødvendig sosial kompetanse (f.eks samarbeidsevner og empati)
- ❖ Vær observante og oppmerksomme på situasjoner som oppstår, vis tydelig at den negative atferden ikke er tolerert
- ❖ Hjelp med aktiviteter som gjør at barna lærer hvordan de skal samhandle bedre

BARN SOM UTSETTES FOR MOBBEATFERD

- ❖ Noen barn forblir passive og aksepterer stilltiende;
- ❖ ..andre kjemper tilbake og kan utsette andre for aggresjon
- ❖ Noen barn som utsettes over tid, vil oppleve at de blir mislikt av andre barn og at de unngår å ha dem til venner.
- ❖ Trekker seg tilbake, isolerer seg, tilbakeholden med å involvere seg i sosiale grupper
- ❖ Lekkompetansen blir svekket, som igjen øker faren for videre ekskludering.
- ❖ Noen får vondt i magen, blir triste og engstelige eller utagerende.
- ❖ Noen barn blir ekskludert etter selv å ha utsatt andre

NOEN BARN ER MER UTSATT

Hvem er i risikosonen?

- ❖ Indre forhold som viser seg i personens væremåte (f.eks tap av kontroll)
- ❖ Uklare normer og utrygghet blant voksne
- ❖ Risikofaktorer i familien
- ❖ Individuelle risikofaktorer (utagerende atferd, engstelig/deprimert, kognitive problemer, normen i vennegruppen)

Hva kan vi gjøre?

- ❖ Hjelp med sosiale ferdigheter, til å få seg venner, og å delta i sosiale grupperinger
- ❖ Hjelp med å utvikle, praktisere og anvende selvhevdelse
- ❖ Dersom barnet er utsatt for mobbing: støtte, vise omsorg, fortelle at mobbing ikke er tillatt eller tolerert

BARN SOM SER PÅ MOBBING (TILSKUERE ELLER MEDSPILLERE)

- ❖ Tilskuere lærer om mobbeatferd gjennom å observere dem som mobber, og dem som blir utsatt for det
- ❖ Barn som ser mobbing uten å gripe inn, kan føle seg skyldige og få dårlig samvittighet. Noen er redde for å bli den neste som utsettes
- ❖ Barn som ler eller blir med på mobbingen, står i fare for selv å bli mer aktive mobbere
- ❖ Noen barn "godtar" mobbing lettere dersom det er mye mobbing i hjemmemiljøet
- ❖ Barna må lære at de har makt og mulighet til å stoppe mobbing

DET FINNES IKKE «MOBBERE» OG «MOBBEOFFERE», MEN...

- ❖ Noen barn utsetter andre for krenkelser og negativ atferd, både i form av enkelthendelser og over tid. Dette kan være både såkalt «ressurssterke» og «ressurssvake» barn.
- ❖ Noen barn får en sterk følelsesmessig reaksjon på å bli utsatt for krenkelser, for eksempel ved å bli utagerende eller innagerende.
- ❖ Barna rundt spiller en viktig rolle i hvordan mobbeatferd får utviklet seg, ved at man ikke tør si fra, eller er «med» på det som skjer.
- ❖ Forebyggende arbeid handler blant annet om å identifisere roller, hjelpe og være i forkant av at negative samhandlingsmønstre får etablere seg

KJENNETEGN PÅ ET UTRYGT MILJØ

- En konflikt eller krenkelse har ikke blitt håndtert tilstrekkelig, og har fått lov til å blusse opp
- Sårbare elever og makt på avveie
- Negative handlinger belønnes ubevisst
- Manglende mestringsarenaer - overlevelsesmekanismer
- Usikkerhet i elevgruppa - hva har vi lov til? Hva er reglene, og hvem må følge dem?
- Usikkerhet hos ansatte - når skal jeg gripe inn? Hva hvis det blir verre?
- Hevntanker, baksnakking, legitimering av negativ atferd
- Miljøet har fokus på atferdsregulering – inkluderingsperspektivet mangler

HOLDNINGER SOM HINDRER INKLUDERING

”Dette er da ikke så alvorlig”

”Han har nok litt skyld i det selv”

”Dette må du bare finne deg i”

”Hun passer ikke inn på denne skolen”

”Du vet jo at dette bare er typisk gutter å si”

”Du vet jo at dette bare er sånne jentegreier”

”Slå tilbake”

”Det er nok best å bare holde seg unna”

”Han har nok ADHD, det forklarer vel en del”

”Jeg har hørt at hjemme hos dem... ”

HOLDNINGER SOM FREMMER INKLUDERING

”Hva må vi endre på som gjør at disse barna kan få det bedre?”

AKTIVITETSPLIKTEN

- Samtaler med de involverte
- Gjenopprettende tilnærming når det er hensiktsmessig
- Informere foresatte
- Dokumentere det som har skjedd

Følge med

Følge opp

Gripe inn

- Gjelder ALLE ansatte på skolen
- Aktivt følge med – profesjonell observasjon. Hva ser jeg etter?
- Hva er formålet? Hva legger vi merke til? Hva gjør vi med det vi ser?

- Gripe inn mot vold, mobbing, diskriminering, trakassering, osv. på en **profesjonell** måte. Hvordan gjør vi det?
- Tydelig markere nulltoleranse
- Ivareta partene på en god måte

AKTIVITETSPLAN

Når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, skal skolen finne tiltak ut fra hensynet til barnets beste. I planen skal det stå:

- **Hvilket problem tiltakene skal løse**
- **Hvilke tiltak skolen har planlagt**
- **Når tiltakene skal gjennomføres**
- **Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen**
- **Når tiltakene skal evalueres**

Hun mener det allerede i løpet av mandagen har vært en merkbar forbedring i elevenes oppførsel.

I ikke snakker sammen om vanskelige ting som skjer på skolen?

Hvordan fungerer forbud og straff som tiltak for å bedre skolemiljøet?

«**8. trinn og friminutt:** For å skape et trygt skolemiljø for elevene har trinnet sett seg nødt til å stramme inn reglene for friminutt.

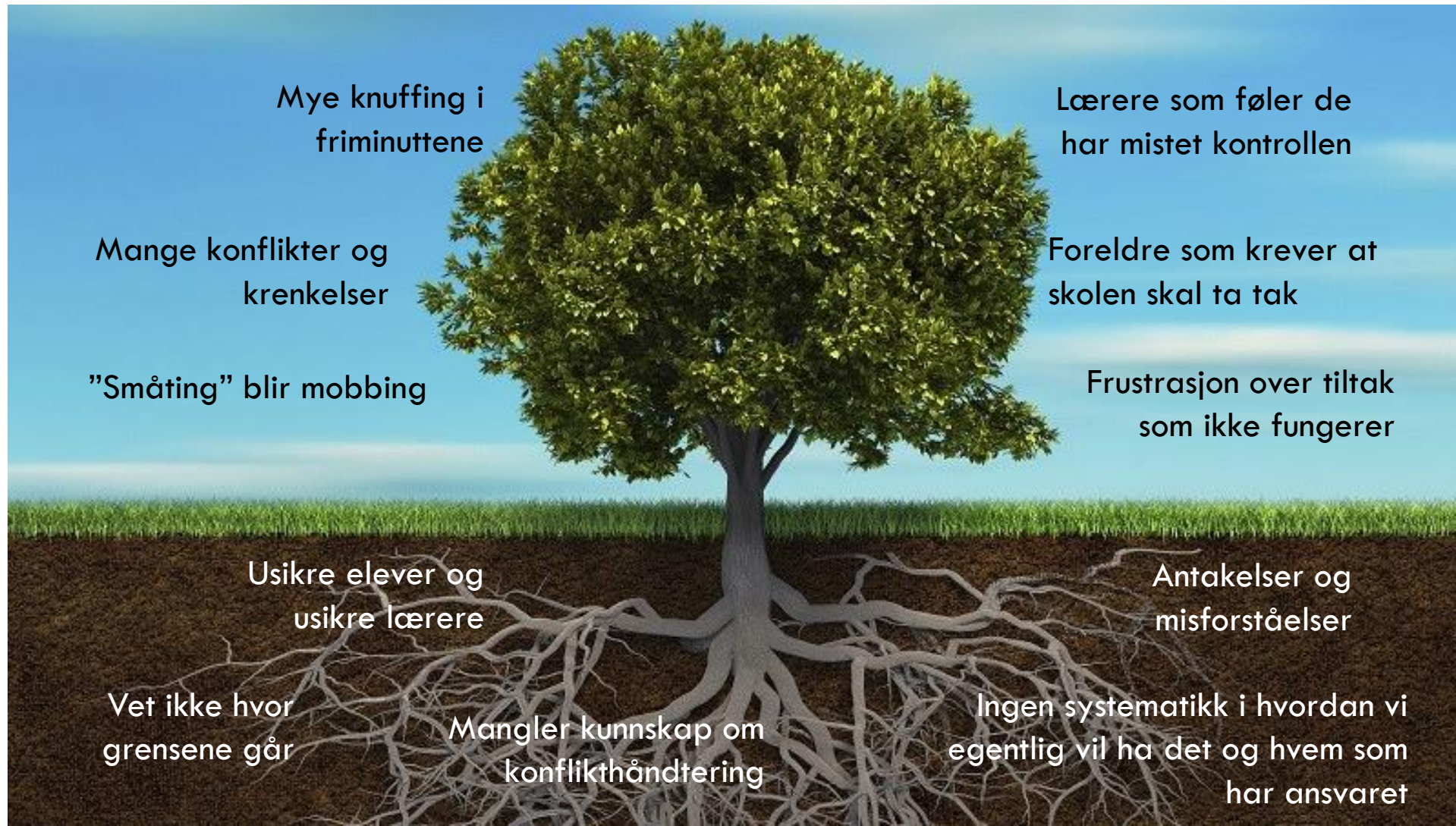
- Ingen besøk i klasserom/henging i døråpning
- Ingen vandring i gangene annet enn for å gå fra ett sted til ett annet
- Ingen fysisk kontakt (klemming, handshake, knuffing etc.) i friminuttene mellom kl. 08.15–14.00
- De er blitt oppfordret til å benytte seg av tilbudene vi har i midttimen: fotball, basketball/håndball, bordtennis, spill (mandag og torsdag) og åpent bibliotek.

«De som ikke klarer det, vil få veiledning av trinnleder med påfølgende telefonsamtale hjem/event. møte med foresatte.»

DET VI KAN SE...

... OG DET VI IKKE KAN SE...

Mye knuffing i
friminuttene

Mange konflikter og
krenkelser

"Småting" blir mobbing

Lærere som føler de
har mistet kontrollen

Foreldre som krever at
skolen skal ta tak

Frustrasjon over tiltak
som ikke fungerer

Usikre elever og
usikre lærere

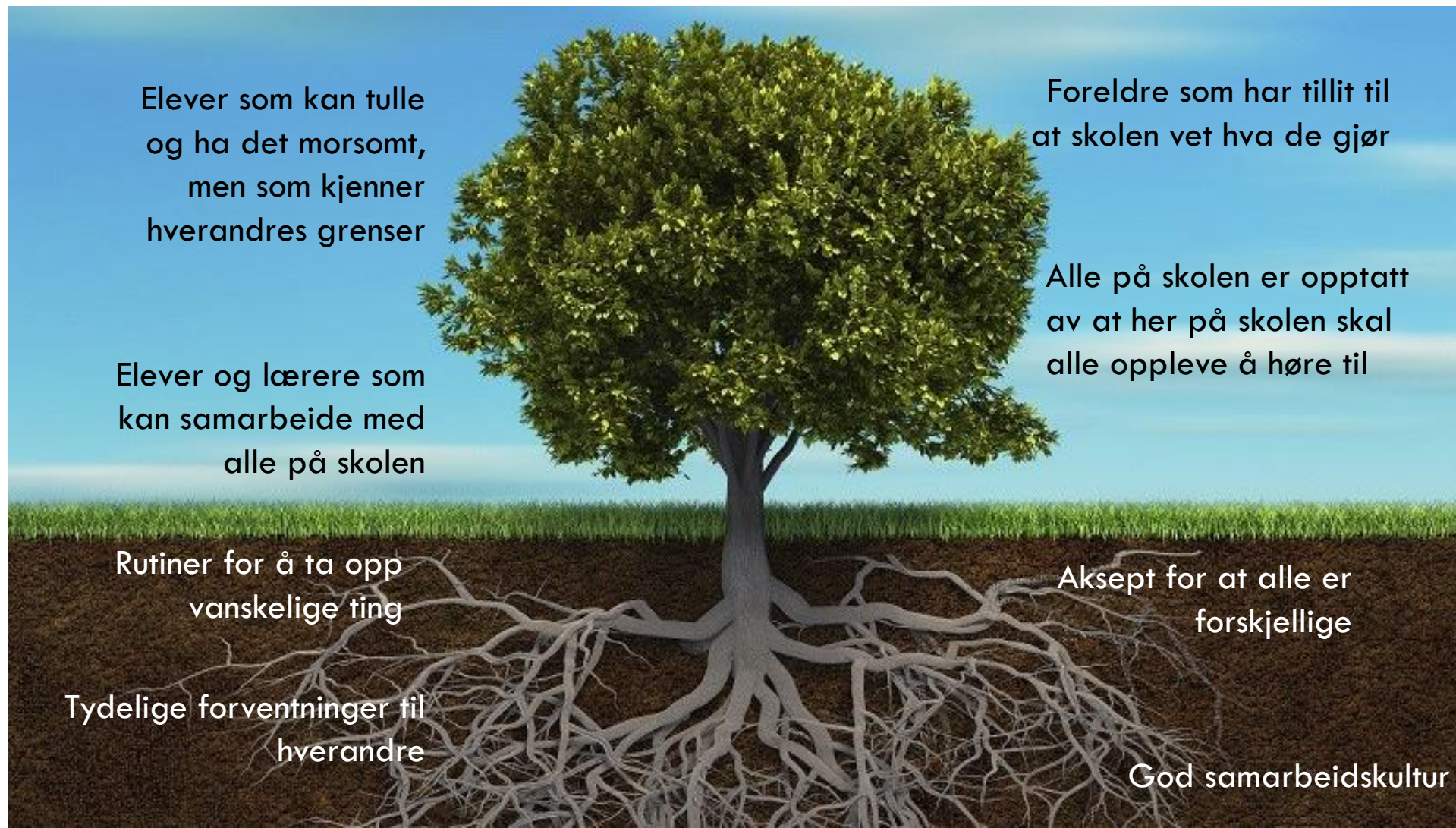
Antakelser og
misforståelser

Vet ikke hvor
grensene går

Mangler kunnskap om
konflikthåndtering

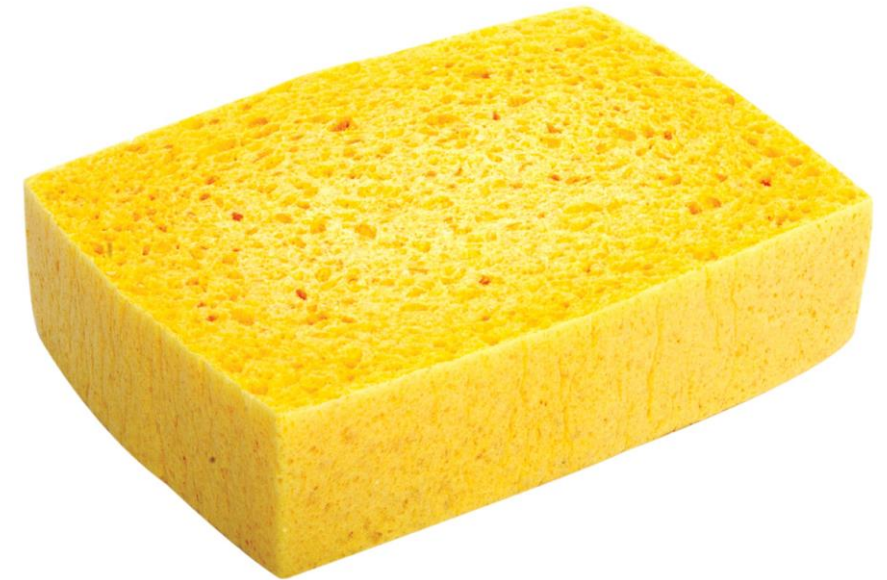
Ingen systematikk i hvordan vi
egentlig vil ha det og hvem som
har ansvaret

...OG SLIK VI ØNSKER Å HA DET!

VOKSNE ER ROLLEMODELLER

- ❖ Måten vi omtaler andre barn på, eller oppfører oss annerledes overfor
- ❖ Måten vi snakker til og om andre voksne på
- ❖ Måten vi håndterer konflikter og uenigheter på
- ❖ Måten vi snakker om skolen hjemme på
- ❖ Måten skolen snakker om elever og foreldre på
- ❖ Måten vi samarbeider med andre

ROLLEMODELL ER EN FULLTIDSJOPP

SPØRSMÅL TIL DRØFTING

1. Hva trenger foresatte fra skolen for være trygge på at det er nulltoleranse?
2. Hva må vi foresatte gjøre for å sikre et trygt og godt miljø for alle elever?
3. Hva trenger elevene for å oppleve å være en betydningsfull person i fellesskapet?
4. Hvordan ser «trivselstreet» vårt ut? Hva vil si se? Hva må ligge til grunn?

KONTAKT GJERNE MOBBEOMBUDET!

Kjerstin Owren

- Mobil: 91 86 87 87
- E-post: mobbeombudet@oslo.kommune.no
- Nettside: oslo.kommune.no/mobbeombudet

